

УДК

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Павловська Є.О., аспірант
ДВНЗ "Українська академія банківської справи
Національного банку України" м. Суми, Україна

Іноземні комерційні банки і власники облігацій зовнішньої позики є основними типами комерційних кредиторів, по відношенню до яких застосовуються різні схеми реструктуризації боргу. Заборгованість комерційним банкам реструктурується через укладання угод з Лондонським клубом кредиторів, які можуть передбачати як списання частини боргу, так і застосування різноманітних конверсійних схем, а також через застосування спеціальних пільгових програм, підтримуваних офіційними донорами.

Пільговими програмами реструктуризації комерційного боргу країн, що розвиваються, є Програма зниження боргу (DebtReductionFacility) та план Брейді. Вони були засновані міжнародними фінансовими організаціями та урядами індустріальних країн з метою розв'язання боргових проблем бідних країн, переобтяжених зовнішнім боргом. З 1989 реструктуризація заборгованості країн, що розвиваються, комерційним кредиторам проводилася переважно у формі дострокових викупів, підтримуваних Міжнародною асоціацією розвитку (МАР), для країн з низьким рівнем доходів і операцій зниження суми боргу і платежів з його обслуговування (DDSR) за планом Брейді для країн із середнім рівнем доходів.

Принципи діяльності Лондонського клубу кредиторів

Лондонський клуб, який ще має назву Консультаційного комітету комерційних банків, являє собою зібрання кредиторів – комерційних банків, яке уповноважене розглядати питання про

реструктуризацію комерційної заборгованості, не гарантованої урядом.

Діяльність Лондонського клубу кредиторів базується на таких основних принципах: рівного доступу; рівного ставлення.

Реструктуризація заборгованості іноземними комерційними банками у рамках Лондонського клубу кредиторів з 1989 року проводиться в основному із застосуванням механізмів плану Брейді.

Реструктуризація заборгованості комерційними банками за планом Брейді

План Брейді визначає систему заходів, спрямованих на зниження величини зовнішнього боргу і вартості його обслуговування для країн із середнім рівнем доходів, переобтяжених зовнішнім боргом.

У березні 1989 міністр фінансів США Н. Брейді запропонував перейти до врегулювання боргових проблем країн, що розвиваються, шляхом скорочення обсягів заборгованості та платежів з її обслуговування. Кредиторам пропонувалося прийняти погоджений рівень зниження боргового навантаження в обмін на отримання ліквідних фінансових інструментів, які з високою ймовірністю будуть погашені позичальником. Здійснення боргових виплат на користь кредиторів гарантувалося наявністю забезпечення у вигляді казначейських зобов'язань США.

У рамках плану Брейді передбачалося: використання операцій зниження боргу та зменшення виплат в рахунок його обслуговування (DDSR) на ринковій основі; проведення цих операцій з використанням ресурсів міжнародних фінансових організацій; реалізація позичальником середньострокової стабілізаційної програми.

Фінансова підтримка на проведення операцій DDSR надається при виконанні таких умов: переоформлення заборгованості здійснюється за ціною, що приблизно відповідає її котируванню на вторинному ринку; умови DDSR є, щонайменше, такими ж

сприятливими для позичальника, як і умови реструктуризації, пропоновані у такому випадку Паризьким клубом кредиторів.

В останні роки основними типами операцій з комерційними боргами країн, що розвиваються, стали ринкові свопи і дострокові викупи за планом Брейді.

Програма зниження боргу Міжнародної асоціації розвитку

Операції дострокового викупу країнами з низьким рівнем доходів в основному проводяться за підтримки Міжнародної асоціації розвитку (МАР) в рамках Програми зниження боргу (DebtReductionFacility). Програма зниження боргу реалізується переважно через викуп боржником своїх боргових зобов'язань на вторинному ринку з дисконтом за рахунок коштів МАР.

Мета діяльності МАР полягає у підтримці ефективних програм зниження бідності і покращення якості життя у найбідніших країнах – членах Світового банку. Кредити МАР надаються на термін 35-40 років з десятирічним пільговим періодом щодо сплати основної суми боргу. Відсотки за позиками МАР не нараховуються, позичальник сплачує лише комісійну винагороду в розмірі 0,75 % від суми позики.

Конверсійні схеми реструктуризації комерційного боргу (ринкові свопи)

Свопові операції, що проводилися як складові програм реструктуризації комерційної заборгованості окремих країн, набули поширення у II половині 80-х років.

Конверсійні схеми представлені такими основними видами операцій: достроковий викуп боргових зобов'язань (debt buy-back); конверсія боргу у нові цінні папери (securatization); конверсія боргу в акціонерний капітал (debt for equity swap); конверсія боргу в програми розвитку (debt-for-development swap).

Знання міжнародного досвіду та закономірностей розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин мають незаперечне значення для кваліфікованого управління зовнішнім державним боргом України.